

vellit. Et rursum : « Illos omnes impios et peccatores, A pro quibus idem Filius Dei nec corpus assumpsit, nec orationem, nec dico sanguinem fudit : neque pro eis ullo modo crucifixus fuit. Quippe quos pessimos futuros esse præscivit, quosque justissime in æterna præcipitandos tormenta præstinavit, ipsos omnino perpetuis salvari penitus nolit. »

Gotteschalcius in sæpe fato suo libello ad Rabanum archiepiscopum scripsit : « Proinde quod fidelissime credo, fidentissime loquor, et certissime pariter ac fructuosissime constitor, atque veracissime profiteor : quod Deus noster omnipotens, omnium creaturarum conditor et factor, electorum tantummodo cunctorum gratuitus esse reparator dignatus est et rector ; nullius autem reproborum perpetualiter esse voluit Salvator, nullius redemptor et nullius coronator. »

Inde et in chartula suæ professionis ad eundem Rabanum archiepiscopum ita dicit : « Ego Gotteschalcius credo et constitor, profiteor et testificor, ex Deo Patre per Deum Filium, in Deo Spiritu sancto, et affirmo et approbo coram Deo et sanctis eius quod gemina est prædestinatio sive electorum ad requiem, sive reproborum ad mortem. Quia sicut Deus incommutabilis ante mundi constitutionem omnes electos suos incommutabiliter per gratuitam gratiam suam prædestinavit ad vitam æternam ; similiter omnino omnes reprobos qui in die iudicii damnabuntur propter ipsorum mala merita, idem ipse incommutabilis Deus per justum iudicium suum incommutabiliter prædestinavit ad mortem merito sempiternam. »

EPISTOLA GOTTESCHALCI AD RATRAMNUM.

(Apud Cellotium, Hist. Gotteschalci, p. 414.)

Age, quæso, perge, Clio,
Remeando corde fido :
Propera, celer virago,
Repeda, sagax propago ;
Cui frater est Apollo :
Ob id hoc, velut volando,
Fer amico ovans Ratramno,
Domino, Patri, magistro,
Calamo metrum impolito :
Quod ei libens remitto,
Celebri viro, et corusco.
Amo quem satis profecto,
Animo pio ac benigno :
Datur ut mihi maligno
Ab eo Deo, bonum qui
Dabit omni flagitanti,
Sine quo nihil fore nulli
Valet, ut liquet, alurano ;
Igitur velut petita
Es, abi, mora nec ulla.
Tenearis, ac decora
Videas sodalis ora.
Bis enim venis ab illo
Speciosa jam magistro,
Adimens fel, imprimens mel,
Reficis os ^a alumni
Dape dulci, odore suavi,
Ubi vides sedentem,
Alios probe docentem,
Rogitent Deum potentem,
Det ut his piam quietem :
Rogo dic jugem salutem.

B 1. Septeno Augustus decimo præhente Kalendas,
Solis equi dulcem efflarunt ubi nubibus ignem,
Fluctibus Oceani capita atque jubar madefacti,
Assuetum ad cursum properantes vertere currum ;
Splendida jam toto cesserunt sidera cælo.
Pallida germano cessit quoque Cynthia Phœbo :
Solus jamque citis quadrigam agitabat habenis ;
Jamque jubar mundo fundebat amabile quadro ^b :
Jamque nitore novo, ac splendore micabat opimo,
Clara et luce suam recedebat cuique figuram.
Gaudebat tenebras procul omnis terra fugatas,
Atque mihi applaudens, veluti præsertim bona mens,
Tripudiabat ovans solito magis, atque triumphans,
Artubus et cunctis hilarandi inerat potior vis.
Cum mihi gratuito data sunt subito metra dono
C Celsithroni regis de parte relata sodalis,
Dulcia melle magis trans lumen fulgida solis.

2. Quæ sitiēbat, uti, mea mens, sub sidere Cancrī
Messor amat refici fontis dulcedine puri,
Tabidus atque fame recreari vult quoque pane :
Algidus utque focum, ut exoptat nudus amictum ;
Exsul ita patriam, seu terram naufragus imā :
Utque situs tenebris cupit almæ munera lucis.

3. Haud secus egregias mea nunc cupiebat egestas
Quas tua nobilitas deprompsit, amice, Camœnas,
Insignes, pulchras, dulces habilesque, venustas,
Famine perspicuas, et vero pignore puras ^c :
Schematibus validas, tropicoque lepore coruscas
Simplicitate probas, humili pietate decoras :
D Cum sale conditas, cum pacis amore politas ;
Quas equidem sanctum dictasse reor tibi Flatun.

^a Forte leg. *tui os*.

^b In quatuor partes, orientis, occidentis, etc.,
diviso.

^c Quid est verum pignus? An fortasse veri pignora?

Imo procul dubio nihil hinc, vir humillime, nato
Cum bona cuncta habeo. accipienti dantur egeno.

Ergo hunc æqualem, pariterque pium Genitorem
Trinum unumque Deum, votis efferre per ævum
Debeo supplicibus, quo sum tibi præside junctus,
Abs [absque] meis meritis: fecit hoc denique gratis
Effuso qui te voluit reparare cruore ^a:
Ditavit sophie, speciali quin et honore,
Virtutis varie donavit amando decore.
Dignus et est vitæ hinc laudum per sæcla favore,
Si daret efficere id, parili sine fine tenore.
Sincero certe jugiter redamandus amore;
Et casto sancte metuendus ubique timore,
Cum petit assidue, quem sancto efferre tremore.
Viscera largiri valeant si nostra quid illi:
Indigus est nostri qui nil utique emolumenti;
Non eget obsequii, neque servitii, atque nec hymni:
Solus ob id Domini potitur cognomine veri.
Et tamen ipse horum, reliquorum sive honorum
Esto late atque auctor, seu nostri, tu bone doctor ^b.

Mente humili hunc ideo, si dat, benedicere certo,
Quod tribuit nobis talem te pignus amoris,
Qui servare velis et pangere dicta poesis:
Quæ sancto Flatu, non vili inflata boatu,
Dulciloquo affatu, celebri, rutiloque relatu,
Demulcet mentem, modulaminis hujus egentem:
Et solatur eam variis languoribus ægram.
Diversisque malis diversa poemata psallis.
Sic Citharista etenim studuit celeberrimus olim
Cor sedare hominis fidibus psallendo canoris;
Nimirum hominis jam regni honore carentis,
Quem draco crudelis vexabat et improbus anguis:
Et vere merito, Dominum quia liquerat ultro,
Elatus fastu nimio, feritatis et astu.
Huic te Psalmistæ, huic, inquam, similem citharista,
Dixerim, amice sacer, generose poeta frequenter;
Qui modulando tui levigas grave pectus alumni.

4. Atque utinam prosa tam dulcia, tam speciosa,
Tam præfulgida, et tam suavia, tamque decora,
Tam pia, tam placida, atque quod plus est, tam mihi
[vera,

Psallere magnifici pietas voluisset amici!
Hic tamen, id pareo, inde alibi quod reddere spero.
Scripta, favente Deo, licet id cito, ut opto, nequibo.
Multas ob causas, quarum primam esse venustas
Hinc volo vestra sciat, quia vix vacat hora, residat
Qua mea rusticitas, ut saltem hinc fingere ternas
Litterulas liceat, quoniam imperium Patris instat
Ad patrandum aliquid, cum hoc, tunc protinus illud,
Istud ob id nequeo. Sed hoc veraciter addo,
Quod nimium metuo tibi respondere, quod ino
In sensu teneo, quia torpeo pectore bruto,
Inscitiæ plenus, multoque errore volutus,

^a Ergo elactus Ratramnus; nam illi soli Christi sanguine redempti videntur Gotteschalco.

^b Leg. est late atque auctor seu nosti tu bone doctor.

A Sermone incultus, veteri quoque jure solutus,
Quamlibet hoc modico usus sim sub tempore pauco,
Namque magisterio vix uno subditus anno,
Nec didici deinceps, dubiis ambagibus anceps,
Stultorum princeps, abrupta per omnia præceps;
Nemo fuit mihi dux, ideo minime patuit lux,
Septo peccatis, quantum pietas nisi gratis
Cœlestis tribuit, cui virtus, gloria, laus sit.
Raro hoc per me fit, per te peto crebrius ut sit.

Proinde scientiæ scintillula cum mihi inesse
Vix queat, extimeo hinc quid amico frendere summo,
Sensibus arguto, lingua vehementer acuto.
Quippe exercitio qui nocte dieque sub isto
Versatus, dudum evasisti culmen ad ipsum.

Hoc equidem attendens, appendens, atque revolvens,
B Virtutem ^c inflantem postponens, ædificantem
Gaudens præferre, institui hactenus inde silere,
Donec ope Domini hinc valeam quid certum adipisci,
Aures magnanimis ^d, quid demulcere sodalis,
Corque muare queat: ne squalor in ilia serpat,
Et denuo offendam, si frivola forte refundam.
Quod fieri ut [haud] possit, mea mens aut impigra

[poscit,
Suppliciterque rogat pietas ut idem tua poscat.

Denique sunt multi, Domino donante, magistri
Hac regione siti, ingenio locuplete beati;
Unde palatina plerique morantur in aula.

Ad hos atque alios per barbara regna locatos,
Cernua his avidus porrexi scriptura diebus,
C Orans magnopere dignentur ut ocius iude
Respondere mihi, seu scis, vehementer egenti.
Estque Augustini his sententia missa beati,
Quam liquido exponi, auctori quadrando poposci.
Nampe tribus horum studui proprium indere sensum,
Matcaudo, Jonæ, atque Lupo, rutilantibus ore,
Pocens obnixè satagant ut vera referre.
Proposita est reliquis tantummodo quæstio cunctis.
Opposui sane, objicitur quod parte ab utraque
Nemo sed excepto quid adhuc mihi reddidit uia,
Qui cum sit cautus, simul et catus, est moderatus;
Sic jam terna sui librans responsa tabelli [al., li-
[belli,

Ut dempto neutri pleno discrimine parti
Congruat: unde tibi recitanda hæc utraque duxi,
D Respondere alii properant dum mente sagaci,
Quo magis his, mihi quam reputes, charissime, quid-
[quam,

Si videas aliquid concordans quod tibi non sit,
At licet usque rogo mecum duo ^e perpete voto,
Pectore quin toto supplex orare memento,
Donetur habilis quo sermo videlicet illis,
Cumque vigore salis pia nobis pignora pacis.

Gaudeo præterita, nimirum venerande poeta,

^c Scientiam dicit Apostolus, non virtutem.

^d Magnanimas, nisi peccare voluit ad casum.

^e Quid istud mecum duo? An mecum, precare ut duo simul...?

Sublimis cum sis, humili quod honore nitescis :
 Cumque polum subeas, quod humi te repere signas.
 Nam placet istud ei, ut nosti, vir splendide, Regi,
 Qui fore præhumilis pro te est dignatus in imis,
 Mortis ad usque genus quod erat super omnia pejus.
 Hoc velut ore facis, si corde patrare studebis
 Cunctarum vere virtutum stabis in arce.
 Nam facile est homini miserum se voce fateri,
 Seu simulator agit, sed corde tenere quod insit,
 Pauperis est, animo in supero regnantis Olympo.
 Illud enim reprobi faciunt persæpe gemendi.
 Hoc autem electi, nimirum ab origine mundi ;

• Ambro diabolus, ut qui homines deglutiat.

A I. Circo haud meritis, vere sed munere Patris.
 Felices, frater, felices, celse magister,
 Quos Pater in Christo delegit more benigno :
 Quorum nemo perit, quos sanguinis unda redemit.
 Agni cœlestis, qui vitam contulit illis.
 Felix agnorum fuerit qui extremus eorum,
 Nec leo, nec prædo, lupus, ac draco, latro, nec am-
 [bro •,
 Hinc rapiant quemquam, vel vi, vel fraudibus un-
 [quam.
 Omne quidem quod ei tribuit Pater, advenit illi b.

• Pauca deesse videntur.

ANNO DOMINI DCCCLXVIII.

LOTHARIUS.

LOTHARII EPISTOLÆ TRES.

EPISTOLA PRIMA.

AD NICOLAUM PAPAM •.

Conqueritur quod pontifex nimium de ipso ejus æmulis credat. Dolere se significat de Theutgaudi et Guntharii excommunicatione. Cæterum purgans se de omnibus, paratum se ostendit coram pontifice adversariorum calumnias refellere.

Domino vere beatissimo et sanctissimo totius sanctæ Dei Ecclesiæ summo pontifici et universali papæ NICOLAO, LOTHARIUS, divina præveniente clementia, rex, summæ felicitatis ac præsentis prosperitatis pacem et gloriam.

Postquam nobis divina dignatio sua gratuita clementia regni gubernacula commisit, more prædecessorum nostrorum Christianissimorum regum, semper et in omnibus sublimandam beati Petri apostolorum principis sedem, ut dignum est, reverenter dileximus, atque instanter, quantum in nobis est, illam exaltare parati sumus, deque vestro tanquam summo spiritualis Patris regimine semper salubria haurire cupientes, veritatis voce vobis dictum recolimus : *Petre, amas me? pasce oves meas (Joan. xi)*; et per prophetam : *Ego pascam oves meas, dicit Dominus Deus : quod perierat requiram, et quod abjectum fuerat reducam, et quod contractum erat alligabo, et quod infirmum consolidabo (Ezech. xxxiv)*. Admodum quippe desideramus citius vobis nostram exhibere præsentiam, ut illud veriori experientia implere possitis, quod idem propheta post pauca subintulit : *Et*

*B judicabo illas in judicio et justitia (Ibid.). Revera serenissimum ac devotissimum circa piam paternitatem vestram nostræ mentis affectum acriter obnubilat, quod æmulum nostrorum falsidicis vocibus nimium creduli, ultra quam nobis necesse esset, in nostra derogatione sanctissimi apostolatus vestri aures accommodatis. Præsertim cum nostra mansuetudo promptissima sit omni deroganti vera, et justa ratione resistere : quod et legati vestri, nuper in his partibus directi, vobis intimare poterant si vellent, quia nos data nostris accusatoribus firmitate aditum veniendi concessimus et rationabilem satisfactionem, tanquam in vestra patientia, ex vestro latere directis explere parati fuimus, nihil nostræ regie dignitati faventes, sed quasi unus ex vilioribus personis, sacerdotalibus monitis parentes. Hoc totum nostri æmuli sinistra interpretatione intelligentes, exarserunt in concupiscentia regni nobis divina dignatione jure hæreditario concessi : non attendentes Scripturam dicentem : *Domini est regnum, et cui-cunque voluerit dabit illud (Dan. iv)* : neque Apostolum dicentem : *Non est potestas nisi a Deo (Rom. xiii)*. Illius ergo victricis dextera pro nobis, uti credimus, pugnante, qui novit et diripientem, et eum qui diripitur, parvipendimus eorum fucatas similitates : solummodo ut vestri pontificatus anchora, in solidissimo sanctæ matris Ecclesiæ fundamento fixa, nobis similiter petentibus concedere dignetur quod in mandatis digito Dei scriptis legitur : *Juste judica proximo tuo (Lev. xix)*. Porro nos in ultimis pene*

• Apud Labbeum, Conciliorum tomo VIII. p. 500.